

Яровий Кирило Васильович,
ад'юнкт кафедри
адміністративного права і процесу
Національної академії внутрішніх
справ; **Науковий керівник:**
Пастух І. Д., професор кафедри
адміністративного права і процесу
Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук,
доцент

РОСІЯНІЗМИ ЯК ПРОБЛЕМА СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Українська мова впродовж багатьох століть піддавалась негативного впливу з боку російської, а також знаходилась у стислих її межах, що посприяло перетворенню на змішану з останньою.

Треба підкреслити те, що вживання російськомовних слів в українській мові з'явилась на підставі історично виниклих обставин.

За часи Російської імперії українська мова знаходилася в обмеженні свого культурного розвитку, що сьогодні виникає доволі складне питання: «Як вона вижила й існує дотепер?» Ємський указ, який був створений за часів російського царя Олександра II спрямовувався на витіснення української мови з культурної сфери і обмежував її побутовим вжитком.

Під час перебування України у складі СРСР мова судочинства, республіканських адміністрацій, армії була тільки одна - російська, насамперед коли українська залишалась на побутовому рівні.

Особливу увагу треба звернути на те, що саме питання геополітичного «сусідства», розташування українського та російського народів один біля одного, залишили свій відбиток у розвитку українського мови.

Саме тому проблема використання росіянізмів у сучасній українській мові є надзвичайно актуальною і потребує уваги з наукової точки зору.

Питанню використання росіянізмів в сучасній українській мові була приділена увага у працях М. В. Барчук, Н. Я. Дзюбишина-Мельник, Н. С. Дужик, С. Я. Єрмоленко,

К. В. Ленець, В. І. Пілецького, Л. О. Пустовіт, М. М. Ріпей, Н. М. Сологуб, С. Г. Чемеркіна, О. А. Шумейка та багато інших науковців.

Під *росіянізмом, або русизмом* розуміється - слово або мовний зворот, запозичений з російської мови або побудований за зразком російських слів і виразів Г21.

На думку деяких науковців, визначення росіянізм потрібно розмежовувати за аналогією до інших лексичних запозичень (старослов'янізмів, полонізмів, тюркізмів та іншими), позитивну лінгвоодиноцію, виникнення якої зумовлюється дією мовних контактів Г41.

Сьогодні «росіянізмами» сприймаються, як мовні явища, які полягають у неправильному вимовлені, наголосі, синтаксисі, а також лінгвістичні кальці.

*Калька (фр. **кайгуе** - **копія**)* кваліфікується як «нова лексема, створена типовими мовними засобами за зразком іншої мови» [5].

У сучасній українській мові використання росіянізмів найчастіше зустрічається у юридичній літературі (*перше - це русизми - друге - правильний варіант; ~~більше-єсть~~ - понад сто, ~~відмінити~~ - скасувати, ~~в-кінці-кінців~~ - зрештою, ~~на-рахунок~~ - стосовно, ~~передвзятієть~~ - упередженість, ~~по-крайній-мірі~~ - прийманні, ~~учбовий~~ - навчальний, ~~до-тих-під~~ - доти)* [3].

Крім цього, у юридичній літературі деякі науковці у своїх працях використовують росіянізми, вважаючи при цьому, що це лише їхні літературні прийоми. До того ж, деякі науковці не розрізняють літературної, простомовної, діалектної, жаргонної форм мовлення, об'єднують їх у одне ціле та називають все це - «українська мова».

Таким чином, не розуміючи наслідків, зазначена категорія людей не хоче перевантажувати себе, літується дивитись у словник, щоб підібрати правильний український відповідник до російського слова.

Історія залишила свій відбиток, тому сьогодні ми відчуваємо нестачу в українській мові специфічних термінів і висловів використовуємо при цьому русизми (*пошанник, чиновник, указ, артіль, піхота*).

Крім цього, однією з найголовніших проблем залишається двомовності в нашій країні. А також, штучно утворена конфліктна ситуація, яка залишається нестабільною,

обумовлюється хаотичною взаємодією української та російської мов, тому боротьба буде тривати доти поки не настане витіснення однієї з мов.

Вказана ситуація тільки актуалізує гостроту проблеми, яка на протязі певного часу залишається не вирішеною, що свідчить про двозначність трактувань.

На підставі опрацьованого матеріалу можливо зробити висновок. Для вирішення вищевказаної проблеми необхідно внести редакцію до Закону України «Про засади державної політики» щодо визначення терміну «українська мова» [1]. Крім цього, розробити новий концептуальний підхід щодо вивчення української мови та залученням досвідчених фахівців.

На нашу думку, єдиним вирішенням вищевказаної проблеми є розуміння самої мови та взаємозв'язок між українським суспільством та нашою державою.

Отже, проблема використання росіянізмів у сучасній українській мові носить здебільш політичний підтекст, вирішення якого повинно бути на державному рівні, щоб забезпечити соціально-політичну стабільність та зберегти незалежність України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України [«Про засади державної мовної політики»](#) Верховна Рада України; Закон від 03.07.2012 № 5029-УІ.

2. Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г. Українська мова : Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / За ред. С. Я. Єрмоленко. - К. : Либідь, 2001. - 224 с.

3. Мовознавство. - 1969. - № 5. - С. 88 // Див. гніздо «На протязі» з літературними прикладами // Словник української мови в 11 тт. К., 1977. - Т. 8. - С. 328.

4. Сучасна українська літературна мова : Підручник / За ред. А.П. Грищенка. - 2-ге вид., перероб. і допов. - К. : Вища школа, 1997. - 493 с.

5. [Українська радянська енциклопедія](#) : [у 12-ти т.] / гол. ред. [М. П. Бажан](#) ; редкол.: [О. К. Антонов](#) та ін. - 2-ге вид. - К. : [Головна редакція УРЕ](#), 1974-1985. - том 4. - С. 2.